

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA TA'LIM SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI

Madiyor Palvannazirovich Masharipov

Profi University "Iqtisodiyot va aniq fanlar" kafedrası o'qituvchisi

Abdusamatova Gulchexra Zairovna

Toshkent Amaliy fanlar universiteti

Informatika va AT fani katta o'qituvchilari

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich ta'limda ta'lim samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari keng yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: canva, renderforest, PosterMyWall, Piktochart, DesignCap, Visme, H5P, Thinglink, Flipgrid, Visme.

Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim har bir o'sib kelayotgan yosh avlodda muhim bosqichi hisoblanadi. Chunki bu davrda olindan har qanday bilim, toshga o'yilgan naqsh kabi uning kelgusi ta'limda bilimli, faol bo'lishi va kasbiy faoliyatida ham muhim ahamiyat kasb etadi. O'quv mashg'ulotlarida o'quvchilarni bilimni boyitish, amaliy jihatdan kasbiy ko'nikmalarini shakllantirishga erishishdagi imkoniyatlaridan keng foydalanish ta'lim va tarbiya jarayonining alohida amaliy ahamiyatini aks ettiradi. Bu hozirgi kunda ta'lim va ishlab chiqarish o'rtasidagi bilvosita aloqadorlikni ta'minlanishga nisbatan dolzarb talablarni shakllantiradi. Ta'lim va ishlab chiqarish o'rtasidagi bilvosita aloqalar tizimida pedagogik texnologiya, didaktik jarayonlar, zamonaviy o'qitishning STEAM texnologiyalaridan keng foydalanishning yangi usullarini ishlab chiqishga nisbatan bir qator talablarni shakllantiradi. Masalan, ta'lim axborot bazasi keng va uni amaliy ahamiyatini, mehnat samaradorligini oshirishdagi rolini oshirish faqat nazariy jihatdan

texnologiyalarni qo'llashga bevosita bog'liqdir. Shu boisdan, ta'limning fundamental bazasi hisoblangan boshlan'ich ta'lim o'quv mashg'ulotlarida STEAM texnologiyalari asosida aniq va tabiiy fanlar bilimlarini o'zlashtirish, boshlang'ich sinf o'quvchilarining mehnat jarayonlaridagi turli amaliy jarayonlarning to'g'ri hisobini yuritish malakalarini shakllantirish ushbu maqolaning didaktik prinsiplari, ta'lim jarayoni xususiyatlarini o'z ichiga oladi. Bugunki kunda raqamli texnologiyalar har bir inson faoliyatida ko'p foydalaniladigan muhim vositaga aylandi, ularning imkoniyatlaridan ko'p foydalanish, yangidan-yangi xizmatlarning yaratilishi natijasida foydalanuvchilarning yoqimli va ajralmas ovunchoq bo'lib qolmoqda. Bu esa ta'lim jarayoniga o'zining innovatsion ta'sirini ko'rsatmoqda, ya'ni o'quvcilarni oddiy o'quv mashg'ulotlari orqali darsga bo'lgan qiziqishlarini oshirish murakkab bo'lib bormoqda. O'qituvchilar esa tez rivojlanib borayotgan innovatsion raqamli texnologiyalar imkoniyatlaridan mashg'ulotlarda foydalanish savodxonligida muammolar borligi sezilib qolmoqda. O'quvchilarni qiziqishlar va harakatlardan o'quv mashg'ulotlarida unimli foydalanishga erishish uchun darslarni multiPlayerlar, video animatsionlar, slaydshoolar va boshqalardan foydalanish maqsadga muvofiqdir. Ushbu maqolada raqamli texnologiyalar va bulut xizmatlari yordamida o'quv mashg'ulotlarini qiziqarli tashkil etish imkoniyatlari yoritib o'tamiz.

Renderforest - minglab shablonlarni o'zida mujassam etgan onlayn sayt hisoblanib foydalanuvchilarga Multiplayer, animatsiyalar, video materiallar tayyorlash imkoniyatini beradi. <http://renderforest.com>

Canva – minglab shablonlarni o'zida mujassam etgan onlayn grafik yaratish platformasi. Siz shablon va manbalar kutubxonasiga, jumladan, tematik mavzulariga kirishingiz mumkin. Tahrirlanadigan shablonlar asosida tezda tasvirlar, grafikalar, infografika yaratish uchun foydalaniladi. Yaratish uchun kerakli shablonni tanlashingiz kerak: tashrif qog'ozi, taqdimot, otkritka, flaer, buklet, ijtimoiy tarmoqdagi post uchun illustrasiya va boshqalar. Keyin uni veb-brauzeringizda o'zingizning xohishingizga ko'ra tahrirlang. Masalan: rang sxemasini, matnni, fonni, ishlatilgan rasmlarni o'zgartirish.

Tayyor grafiklarni elektron pochta orqali yuborish va ijtimoiy tarmoqlarda nashr qilish uchun kompyuterga yoki yuqori sifatli bosma mahsulotlarni (plakatlar, kalendarlar, bukletlar va boshqalar) yuqori aniqlikdagi chop etish uchun fayl sifatida yuklab olish mumkin. Havola: <https://www.canva.com/>

PosterMyWall – o‘qitish loyihalari uchun grafikalar, plakatlar va videolar yaratish uchun onlayn platforma. PosterMyWall turli mavzularda tasvir va video shablonlari kutubxonasi bilan birga keladi. Platforma turli plakatlar, flaerlar, ijtimoiy media grafiklari, bosma bannerlar, veb-bannerlar, onlayn reklama shablonlari va boshqalarni taklif etadi. Shablonni o‘zgartirish va tahrirlash mumkin. O‘qituvchilar uchun PosterMyWall bepul, reklamasiz sinf hisoblarini taklif qiladi, bu sizga loyiha ishlarini tashkil qilish imkonini beradi. O‘qituvchilar ro‘yxatdan o‘tishlari shart emas va faqat ular uchun mavjud bo‘lgan tarkibni ko‘rishlari mumkin. Bu shaxsiy ma’lumotlarni himoya qilish uchun muhimdir. Havola: <https://www.postermymwall.com/>

Piktochart – bu o‘qituvchilar va o‘qituvchilar tomonidan turli xil ta’lim maqsadlarida foydalanish mumkin bo‘lgan raqamli vositadir. Ushbu vosita infografika, taqdimotlar, plakatlar va boshqa vizual materiallarni yaratishga imkon beradi. Havola: <https://piktochart.com/>

DesignCap – bu turli mavzular va toifalarni qamrab oluvchi shablonlar kutubxonasiga ega onlayn grafik muharrir. **DesignCap**da ko‘plab shablonlar (plakatlar, flaerlar va boshqalar) mavjud. Siz allaqachon yaratilgan loyihalarni to‘liq tahrirlashingiz, shriftlarni o‘zgartirishingiz, har bir elementni tahrirlashingiz mumkin. Masalan: rasmni yoki uning qismlarini aylantirish, qatlamlarning rangini yoki joylashishini o‘zgartirish va hokazo. Havola: <https://www.designcap.com/>

Visme - o‘qituvchilar va o‘qituvchilarga taqdimotlar, infografikalar, hisobotlar va vizual tarkibga ega boshqa materiallarni yaratishga imkon beruvchi raqamli vosita. **Visme** har qanday turdagi ma’lumotlarni ko‘rishga yordam beradigan barcha turdagi andozalar va

grafik resurslarni taqdim etadi. Animatsiyalar yaratish, loyihalarga videolar kiritish, havolalar va boshqalar. Har qanday loyiha ochiq yoki shaxsiy bo'lishi mumkin, shunda uni faqat sizning auditoriyangiz ko'ra oladi. Havola: <https://www.visme.com/>

Videoni tahrirlash va qayta ishlash va yaratish vositalari bular -Maxsus bilim va ko'nikmalarga ega bo'lmagan oddiy foydalanuvchilarga mo'ljallangan video tahrirlash va qayta ishlash dasturlari haqida ma'lumot keltirib o'tamiz. Har bir dasturda juda ko'p vositalar mavjud: ekrandan video suratga olish, filtrlar, sarlavhalar va o'tishlar, tasvir ichidagi rasm opsiyasi va ekran o'lchamlari, kontrast, yorqinlik va yozib olish sifatini aniq sozlash mavjud. Dasturlar videoni tovush, suv belgilari, grafikalar, fon, matn va boshqa komponentlar bilan boyitish imkonini beradi.

Flipgrid - o'qituvchilar tomonidan berilgan savollarga javob bilan video yozish vositasidir. O'qituvchilar besh daqiqagacha javobni yozib olishlari, suratlariga smayliklar qo'shishlari mumkin. Bu o'quvchilar va o'qituvchilarga o'z fikrlarini baham ko'rishga yordam beradigan vositadir. Havola: Sсылka: <https://info.flipgrid.com/>

Thinglink – audiovizual o'quv materiallarini yaratish vositasidir. Chizmaga 60 dan ortiq tillarda qalqib chiquvchi matnli nuqtalar qo'yish imkonini beradi. Dastur o'qituvchilarga interaktiv kontent orqali o'qituvchilarning qiziqishini uyg'otadigan o'qitish usullarini amalga oshirish imkonini beradi. Shuningdek, musiqa, tovushlar, matnlar va fotosuratlar bilan interaktiv tasvirlar yaratish imkonini beradi. Ular boshqa veb-saytlarda yoki ijtimoiy tarmoqlarda e'lon qilinishi mumkin. Havola: <https://www.thinglink.com/>

H5P xizmati kursingizga dinamik mashqlar, o'yinlar, vaqt jadvallari, videolarni integratsiyalashgan test bilan tezda qo'shish imkonini beradi. Havola: <https://h5p.org/>
Boshqa shunga o'xshash dasturlar: Animoto (<https://animoto.com>), Vialogues (<https://vialogues.com>), Helloeko (<https://helloeko.com>), Vizia (<https://vizia.co>) va boshqalar.

Xulosa qilib shuni aytishimiz kerakki, hozirgi axborot asrida ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalardan foydalanish ta'lim jarayonini samaradorligini oshirish va o'quvchilar

tomonidan qiziqish bilan qabul qilinadi. Bunda albatta ta'lim jarayonini tashkil etishda professor - o'qituvchilarimiz zamonaviy vositalar va raqamli online interaktiv saytlar va ulardan foydalanish ko'nikmalariga ega bo'lish talab etiladi. Bu saytlar foydalanuvchilarga qulayliklar va maxsus tayyorgarlik talab etmaydi va mutloqa bepul imkoniyatlarni yaratib berishadi.

Adabiyotlar ro'yhati:

1. Sh.Mirziyoyev. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. Toshkent – 2016. Sh.Mirziyoyev. “Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz”. Toshkent – 2016.
2. Sh.Mirziyoyev. “Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz”. Toshkent – 2016.
3. S.S.Jumanazarov, M.Masharipov va boshqalar “Talim jarayoniga AKT”. T.:2019yil
4. A.Mahkamov, M.Masharipov “Talim jarayoniga AKT qo'llash”. T.:2021yil